

A MAGYAR BARLANGKUTATÁS ÁLLÁSA AZ 1935. ÉVBEN.

Irta: *Kadič Ottokár dr.*¹

Ez évben mult el 30 eztendeje, hogy hazánkban megindult a rendszeres barlang- és ősember-kutatás s ez évi februárius hó 20-án telt el 10 esztendő, hogy a Magyarhoni Földtani Társulat Barlangkutató Szakosztálya önálló társulattá alakult át. Ma tizedszer jelenek meg a tisztelt Közgyűlés előtt, hogy mint ügyvezető elnök számot adjak a magyar barlangkutató mult évi eseményeiről. Illő dolog volna, hogy e kettős évforduló alkalmából visszapillantást tegyek 30 éves barlangkutató multunkra és Társulatunk 10 évi munkásságára. Ez azonban olyan feladat, amelyet külön erre a célra összehívandó rendkívüli jubiláris közgyűlésen szándékozom tenni s így a mai rendes Közgyűlés elé csupán a szokásos beszámolót terjesztem elő.

Évi jelentéseimet rendszerint a m. kir. Földtani Intézet barlangkutató tevékenységének ismertetésével szoktam kezdeni, mert rendes körülmények között ezek alkotják a magyar barlangkutató gerincét. Sajnos az Intézetnek ezirányú működése a le-tűnt évben teljesen meddő volt, bár megvolt a lehetőség arra, hogy éppen a mult évben több olyan nagyjelentőségű barlangvonatkozású teljesítményt tető alá hozzunk, amely külföldön is dicsőséget hozott volna ügyünknek.

Ilyen körülmények között, nem tehettem mást, mint amit hasonló esetben néhai *Nopcsa Ferenc* báró idejében tettem: minden erőmet és időmet, minden barlangkutató tevékenységemet a Magyar Barlangkutató Társulatba helyeztem át. Itt azután semmi sem állott utamban, itt senki sem akasztott meg abban, hogy régi barlangkutató eszményeimet legalább részben megvalósítsam. Ellenkezőleg, a főváros és a kormány megértő támogatásával olyan eredményeket sikerült elérnünk, amilyenekre régebben nem is gondolhattunk.

Társulatunk régi vágya, hogy valamelyik székesfővárosi látványos barlangot kezelésbe vegye s a belépődíjából eredő jövedelmet a hazai barlangkutató céljaira fordítsa s ezzel bizonyos mértékben magát függetleníse. Erre a célra legmegfelelőbbnek bizonyultak a budavári pincebarlangok; ezek ugyanis, mint a székesfővárosban levő természeti és történeti látványosságok legalkalmasabbak arra, hogy az idegenforgalomba állítsuk. Mikor ezeket az üregeket 1932-ben rendszeresen bejártam,

¹ Előadta a M. B. T.-nak 1936. évi februárius 25-én tartott X. közgyűlésén.

tudományos szempontból átkutattam s azok barlangvoltát felismertem, kétségtelenné vált, hogy a török-pincéknek tudományos, idegenforgalmi és légvédelmi jelentőségük van.

Az első feladat az volt, hogy ezt az ügyet valaki vállalja, a várbeli pincebarlangokat feltárja, idegenforgalmi szempontból rendezze, kezelésbe vegye és mindehhez a szükséges anyagi eszközöket megszerezze. Miután erre a m. kir. Földtani Intézet nem vállalkozott, Társulatunkra hárult az a feladat, hogy a pincebarlangok ügyét kezeibe vegye. Ezért a Székesfővároshoz az a kérelem fordult, hogy a Várhegyi barlangnak máris feltárt és rendezett szentháromság-utcai szakaszát kezelésre, a többi budavári pincebarlangot pedig feltárás és rendezés szempontjából engedje át a Társulatnak. Kívánságunk még a nyár előtt valórvált s ezzel a nevezetes aktussal az elfelejtett és elhanyagolt budavári török-pincék történetében új fejezet kezdődik. Hogy ez így történt, azt elsősorban ügyünk régi barátjának *Liber Endre* székesfőv. alpolgármesternek köszönhetjük, de köszönettel tartozunk *Mottl János* székesfőv. műszaki főfelügyelőnek is, aki *Duday Alajos* kerületi előljáró erkölcsi és anyagi támogatásával a szentháromság-utcai barlangszakaszt feltárta, rendezte és kivilágította. Bár a barlangot az idegenforgalmi idény végén vettük át, a titkári jelentésből kitűnik, hogy azt közel 5000 látogató kereste fel. Ezt a magas számot elsősorban a fővárosi sajtónak köszönhetjük, amely az augusztus 17-i megnyitáson nagy számban képviseltette magát és barlangunkkal a napilapokban kimerítően foglalkozott, a barlang buzgó gondnoka, *Barbie Lajos* pedig iskoláknak és turistaegyesületeknek 1000-nél több értesítést küldött szét. Szélesebbkörű propagandát csak akkor indítunk, ha a barlangot kibővítettük és a tervezett gyűjteményt felállítottuk. A barlang ügyeinek intézésére a Társulat kebelében külön „*Várhegyi Bizottság*” alakult, amelyben a Társulaton kívül a Székesfőváros központja, az I. kerületi előljáróság és az idegenforgalmi szervek vannak képviselve.

Áttérve a Társulatunkon kívül történt barlangügyi törekvések ismertetésére örömmel közlöm, hogy a *Budapesti Egyetemi Turista-Egyesület Barlangkutató Szakosztálya* az 1935. évben különböző helyeken végzett feltáró kutatásokat. Július végén *Jaskó Sándor* dr. vezetésével a szakosztály folytatta a szintén hagyományossá vált kutatásokat a Baradlában, mely alkalommal 10 napon át több új részt fedeztek fel. *Kerekes József* a Bükk-hegységben végzett karszttanulmányokat. *Vecsey György* a remetehegyi Hétylukban kutatott. *Antos Miklós* a Ferenchegyi barlangban sorozatos meteorológiai megfigyeléseket végzett és elkészítette a barlang szelvényeit. *Hovorka István* a Bükkben,

Lackenbach Gyula pedig a Nagykevély környékén talált több új barlangot. A szakosztály kezelésbe vette a Ferenchegyi barlangot s abban néhány új részt tárt fel. Ebben a barlangban vasárnaponként rendszeresen ügyeletes vezetést tartott fenn. A barlangot az év folyamán számos vendég és klubtag látogatta meg.

A *Budapesti Turista-Egyesület Alpesi Osztálya* ebben az évben is behatóan foglalkozott a Solymári barlanggal. A barlang kijáratát vasráccsal zárta el, több nehezebben járható szakaszban biztosító vaskorlátot és egy kis vaslétrát helyeztet el, az igen rossz állapotban levő falépcsőt kijavította, a barlanghoz a Solymárról vezető turistautat jelzéssel látta el és üzembe helyezte a közelben levő barlangházat. Ebben átöltözésre alkalmas helyiségek állanak a barlangkutatók rendelkezésére s ugyanítt tartózkodnak az egyesület képzett vezetői is, akik a barlangba menőket nyilvántartják.

Az egyesület 1935. november 10-én vándorgyűlést tartott a barlang „Utvesztőjé”-ben. Ezen kívül a barlang forgalmának fokozása és megismerése céljából több turistaegyesületben vetített képes előadást tartott. A vándorgyűlés a következő határozati javaslatot terjesztette a Magyar Turista-Szövetséghez:

„1. Javasoljuk, mondja ki a Magyar Turista-Szövetség tanácsa, hogy az ország területén levő turistaszempontból érdekes barlangjainak támogatását, — amelyek egyéb tekintetben (megközelítés, természeti látványosság, stb.) is alkalmasak arra, hogy a turistasporthoz területei közé bevonassanak és ezzel általános idegenforgalmi érdekeknek is szolgáljanak — a maga részéről úgy szellemi mint anyagi vonatkozásban elősegíteni kívánja.

2. E célból az évenként kiosztásra kerülő államsegélynek egy aránylagos részét kívánja felhasználni, az illetékes bizottságok véleményezése alapján.

3. A Szövetség támogassa minden, a barlangokkal összefüggésben álló tárgyakra egyaránt vonatkozik.”

A *Pannonia Turista-Egyesület Barlangkutató Szakosztálya* és Társulatunk között örvendetes együttműködés jött létre, mely szerint a Szakosztály barlangkutató és barlangfenntartó tevékenységét Társulatunk szellemi vezetése és szakfelügyelete alá helyezi, ezen kívül a Társulat részére biztosítja ugyanazt a felügyeleti jogot, amelyet a Magyar Turista-Szövetséget tag-egyesületeivel szemben megilleti. A Szakosztály ezt az elhatározását Dr. *Kadič Ottokár* professzor személyéhez köti.

A két testvéregyesület ezt az együttműködést olyképpen gondolja szorosabbá tenni, hogy kölcsönösen megfelelő számú tagokat választ választmányába. A Társulat anyagi eszközöket iparkodik szerezni a Pálvölgyi barlang továbbfejlesztésére, a Szakosztály viszont hozzájárul a „Barlangvilág” kiadásához. A

Szakosztály végül a többi barlangkutató egyesületet felszólítja, hogy hasonló kapcsolatokat keressen a Társulattal.

A pálvölgyihez hasonló együttműködési törekvések és megbeszélések folynak a Szemplőhegyi barlang tulajdonosával, *Miklóssy Géza* tagtársunkkal is. Az eddigi megállapodások szerint a tulajdonos alapítvány alakjában hajlandó a barlangot a Társulatnak kezelésre átengedni, ha az viszont biztosítja számára a barlang sorsába való befolyást és a belépő díjakból származó jövedelemnek egy részét. Minthogy elvi ellentétek nincsenek a Társulat és a tulajdonos között, s mivel a Székesfőváros részéről is meg van a hajlandóság, hogy fenti törekvéseinkben anyagilag támogasson, minden remény meg van arra, hogy a Szemplőhegyi barlangot is legközelebb olyan állapotba hozhatjuk, hogy azt a nagy nyilvánosság számára is megnyithatjuk.

Ez évi beszámolómból kitűnik, hogy Társulatunk tíz éves jubileuma alkalmával a magyar barlangügy fontos fordulóhoz érkezett, amelyen túl immár biztos út vezet barlangkutató eszményeink megvalósításához. Ezeknek súlypontja a székesfővárosi barlangokra esik. Azzal, hogy a Székesfőváros a várbeli pincebarlangok feltárását és kezelését Társulatunkra bízta, a kormány pedig ebben a munkában támogat bennünket, olyan barlangkutató lehetőségeket értünk el, amilyenekről még nemrég álmodni sem mertünk volna. Én, aki három év előtt átkutattam a várbeli pincebarlangok összességét, aki teljes mértékben megismertem azok tudományos, idegenforgalmi és légvédelmi jelentőségét, magam előtt látom azt a hatalmas, páratlanul álló üreglabirintust, amely feltárva, rendezve és kivilágítva nemesak fővárosunk és országunk, hanem európai vonatkozásban is elsőrangú természeti és történeti nevezetesség és idegenforgalmi látványosság lesz. Akinek módjában volt megtekinteni az eddig feltárt és rendezett szentháromság-utcai, belügyi és pénzügyi pincebarlangokat, az meggyőződhetett, hogy az, amit mondtam nem utópia, hanem valóság, reális terv, amelynek megvalósítása attól függ, hogy az állam és a főváros milyen mértékben fogja vállalkozásunkat támogatni. Ha pártfogóink bennünket a jövőben is abban az arányban támogatnak, mint ahogy azt a letűnt évben tették, akkor célunkat már néhány év alatt is el tudjuk érni. Addig pedig hálás szívvel fordulunk a kormány és a főváros vezetőihez, köszönetet mondva mindazoknak, akik a letűnt évben ügyünket annyi szeretettel felkarolták és a fennebb ismertetett eredmények eléréséhez segítettek.